

YOSHLARNI VATANGA SADOQAT RUHIDA TARBIYALASH VATANPARVARLIK PRINSIPLARINI SHAKILLANTRISH

Sharopov Erkin Esanovich

O‘zbekiston yoshlar ittifoqi Toshkent viloyati Kengashi harbiy qismlardagi boshlang‘ich tashkilotlar faoliyatini muvofiqlashtirish bo‘lim boshlig‘i podpolkovnik

Annotatsiya *Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash usullari yoshlarda zarur bilim, ko‘nikma, mahorat va mustahkam irodani, yuksak ma‘naviy-axloqiy fazilatlarini shakllantirishga qaratilgan, ularning ongi, ruhiyati va faoliyatiga ta‘sir ko‘rsatadigan omillardan iborat.*

Kalit so‘zlar: *Yoshlar, vatanparvarlik ruhi, tarbiya, harbiy intzom.*

Аннотация *Методы воспитания молодежи в духе патриотизма направлены на формирование у молодежи необходимых знаний, умений, навыков и силы воли, высоких духовно-нравственных качеств и состоят из факторов, влияющих на ее разум, дух и активность.*

Ключевые слова: *молодежь, патриотический дух, воспитание, воинская дисциплина.*

Annotation *The methods of educating young people in the spirit of patriotism are aimed at forming the necessary knowledge, skills, skills and strong will, high spiritual and moral qualities in young people, and consist of factors that affect their mind, spirit and activity.*

Key words: *Youth, patriotic spirit, education, military discipline.*

Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tizimi uzluksiz jarayon bo‘lib, u bir-biriga bog‘liq siyosiyhuquqiy, ijtimoiy-iqtisodiy, g‘oyaviy-mafkuraviy, madaniy-ma‘rifiy tadbirlar majmuasidan iborat. “Tajribamda ko‘rilgankim, azmi qat‘iy, tadbirkor, hushyor, jang ko‘rgan, mard, shijoatli bir kishi mingta tadbirsiz, loqayd kishidan yaxshiroqdir. Chunki tajribali bir kishi minglab kishiga ish buyuradi¹”.

Yoshlarni harbiy-vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi va qonunlari, O‘zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi palatalari qarorlari, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, qarorlari va farmoyishlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va farmoyishlari va boshqa qonun hujjatlariga muvofiq olib boriladi. Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari muntazam ravishda tizimli va ilmiy asosda tashkil etiladi. “Mamlakatning harbiy salohiyati zamonaviy qurol-yarog‘ va harbiy texnika bilan birga botir askar va ofitserlar bilan, ularning jismoniy va ma‘naviy tayyorgarligi bilan belgilanadi. Shu ma‘noda, milliy armiyamizning chinakam qudrati bu avvalo sizlar – o‘z hayotini Vatan himoyasidek muqaddas ishga bag‘ishlagan jonkuyar va fidoyi insonlardir, – dedi Shavkat Mirziyoyev²”.

¹ <http://www.temurtuzuklari.uz/oz/clause/1>

² <https://president.uz/oz/lists/view/5820>

Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tizimi quyidagilardan iborat: ta'lim-tarbiya jarayonida ijtimoiy-ma'naviy ahamiyatga molik qadriyatlarni, Vatanga muhabbat va sadoqat ruhini shakllantirish va rivojlantirishga qaratilgan maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, kasb-hunar ta'limi va oliy ta'lim muassasalari; ommaviy vatanparvarlik ishlarini amalga oshiradigan davlat va nodavlat notijorat tashkilotlari, shuningdek boshqa tashkilotlar. Quyidagilar yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning asosiy prinsiplari hisoblanadi: ilmiylik, tarixiylik, aniqlik va tezkorlik, muntazamlilik, faollik, ta'lim va tarbiya ishlarining uyg'unligi, tarbiya jarayonining izchilligi, vatanparvarlik tarbiyasida erishilgan ijobiy natija va yutuqlarga tayanish. Quyidagilar yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalashning usullari hisoblanadi:

- ishontirish, mashq qildirish va mustaqil ishlash;
- kuzatish, rag'batlantirish, o'rnak ko'rsatish va shaxsiy namuna.

Barcha islohotlarimiz zamirida "insonni qadrlash" degan olijanob maqsad mujassam, – dedi Prezident. – Bu, eng avvalo, har bir fuqaroning oilasini, mahallasi tinchligini, yurt osoyishtaligini ta'minlash degani. Insonni qadrlash uchun birinchi navbatda osmonimiz musaffo, sarhadlarimiz daxlsiz, chegaralarimiz mustahkam bo'lishi kerak. Bugun sizlar mana shunday vazifani sharaf bilan ado etmoqdasiz³. Darhaqiqat yoshlarni vatanga sadoqat ruhida tarbiya qilish bizni oldimizdagi eng muhim vazifamiz hisoblanib yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash turli shakllarda, jumladan, ilmiy-amaliy anjumanlar, savoljavob kechalari, kitobxonlik, o'yinlar, mashhur kishilar bilan uchrashuvlar tarzida va boshqa shakllarda tashkil etiladi. Ular ma'naviy-ma'rifiy ishlarning rang-barangligini ta'minlaydi, pirovard natijada jamiyatda sog'lom ijtimoiy-ma'naviy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Yoshlarimizni vatanga sadoqat ruxida tarbiya qilishimizda quyidagi shakllar xar bir yosh uchun ustuvor ahamiyatga ega bo'ladi:

- ma'ruza o'qish, savol-javob kechalari, yakka va jamoaviy suhbatlar;
- boy hayotiy tajribaga ega bo'lgan harbiy xizmatchi va faxriylar, ilm-fan, madaniyat va sport sohalarida, turli musobaqa va tanlovlarda g'olib bo'lishgan shaxslar bilan uchrashuvlar;
- ilmiy-nazariy va amaliy konferensiyalar, seminar-treninglar, muayyan mavzuga bag'ishlangan kechalar, bahs-munozaralar, viktorinalar, davra suhbatlari;
- to'plangan ilg'or tajribalarni o'rganish va ommalashtirish;
- jamoatchilik fikri va harbiy jamoalardagi ma'naviy-ruhiy muhitni o'rganish;
- teleko'rsatuv va radioeshittirishlar, film va multfilmlar, badiiy va musiqiy asarlar, askar qo'shiqlari, ommaviy axborot vositalari, veb-saytlar va elektron o'yinlar va boshqa texnik vositalardan foydalanish;
- urush va mehnat faxriylari, jangovar harakatlar ishtirokchilari, davlat va nodavlat notijorat tashkilotlari vakillari bilan uchrashuvlar tashkil etish;
- harbiy xizmatga chaqiriluvchilar kuni, mardlik saboqlarini o'tkazish va ekskursiyalar uyushtirish.

Davlat yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash tizimini tashkil etish, uning natijalari monitoringini yuritishni ta'minlaydigan asosiy institut hisoblanadi. Davlat yosh

³ <https://president.uz/oz/lists/view/5820>

avlodning tarbiya jarayonini oilada, maktabgacha ta'lim, umumiy o'rta ta'lim, kasb-hunar ta'limi va oliy ta'lim muassasalarida, harbiy xizmat davomida, shuningdek, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari, turli davlat va nodavlat notijorat tashkilotlari doirasida tashkil etadi. Yoshlarni vatanparvarlik ruhida tarbiyalash ishlari quyidagi to'rt bosqichda amalga oshiriladi. Birinchi bosqich (3-7 yoshdagilar) atrofda olam, vatan haqida dastlabki tasavvurlar paydo bo'ladigan bosqich hisoblanib, unda oila va maktabgacha ta'lim muassasalarida bolalarga turli she'rlar, kuy va qo'shiqlar o'rgatish, multfilm va turli o'yinlar namoyish etish, rasmlar chizish orqali dunyoni anglash, davlat ramzlari, (bayroq, gerb, madhiya) bilan tanishish asosida ularda ona-yurtga muhabbatni shakllantirishni o'z ichiga oladi.

Ushbu bosqichda quyidagilarga asosiy e'tibor qaratiladi:

–vatanparvarlik yo'nalishida dastlabki tasavvurlarni shakllantirish maqsadida ertak va hikoyalar aytib berish;

–ona-Vatanga muhabbat, Vatan himoyasi muqaddas burch ekani bilan bog'liq mavzulardagi she'r va qo'shiqlarni yod oldirish;

–bolalarning tasavvurini kengaytirishga doir rasmlar chizdirish va jismoniy qobiliyatini mustahkamlash uchun turli musobaqa va tanlovlar tashkil etish, shu orqali ularni ma'naviy rag'batlantirish;

–vatanparvarlik mavzusidagi multfilmlar namoyish etish va turli o'yinlar o'tkazish;

–harbiy muzeylar va vatanparvarlik mavzusi bilan bog'liq madaniyat va istirohat bog'lariga ekskursiyalar uyushtirish. Ikkinchi bosqichda (7-16 yoshdagilar) o'quvchilarning Vatanga muhabbati va sadoqatini mustahkamlash, ona-yurt oldidagi farzandlik burchini yuksak mas'uliyat bilan bajarish, ularda Qurolli Kuchlarimizga bo'lgan ijobiy fikrlarni yanada kengaytirish, harbiy xizmat nufuzini ko'tarish, yoshlarning jismonan sog'lom, ma'naviy yetuk, keng dunyo qarashli, mustaqil fikr yuritadigan barkamol inson sifatida shakllantirish kabi ezgu ishlarga da'vat etiladi. Bu bosqichda:

–zamonamiz qahramonlari haqidagi maqolalar, badiiy adabiyotlarni mutolaa qilish;

–umumiy o'rta ta'lim muassasalarida vatanparvarlik yo'nalishida madaniy-ma'rifiy tadbirlar, mavzuli kechalar va qo'shiq tanlovlari tashkil etish, spektakllardan lavhalar namoyish qilish;

–o'quvchi yoshlar ishtirokida "Vatanimni ko'z qorachig'idek asrayman", "Yurt taqdiri-mening taqdirim" mavzularida insholar tanlovini tashkil etish;

–sog'lomlashtirish oromgohlarida "Temurbekning izdoshlari", "O'zbekiston farzandlari botir bo'lur" kabi mavzularda sport musobaqalari va tadbirlar tashkil etish;

–darslik va o'quv-metodik qo'llanmalarga buyuk sarkardalarimizning hayoti va faoliyati haqidagi ma'lumotlarni kiritish, ularning jasorati, fidoyiligi va qahramonliklari to'g'risida yorqin misollar asosida hikoya qilib berish.

Yuqoridagilarni inobatga olgan xolda "Mard o'g'lon" davlat mukofotiga sazovor bo'lgan yosh yurtdoshlarimiz bilan uchrashuvlar o'tkazish, ular erishgan yutuq va natijalarni yoshlar o'rtasida keng targ'ib qilish ayni muddao bo'ladi. "Yana tajribamdan

o‘tmishkim, garchi ishning qanday yakunlanishi takdir pardasi orqasida yashirin bo‘lsa ham, akdi raso va hushyor kishilardan kengashu tadbir istab, fikrlarini bilmoq lozimdir”⁴.

Yoshlarda faol pozitsiya va o‘zining mustaqil fikr-mulohazalarini aniq bayon eta olish, mas’uliyatni his etish, qat’iy tartib va intizomga rioya qilish fazilatlarini shakllantirish, ularni qat’iyatli bo‘lishga o‘rgatish yuqorida sanab o‘tgan maqsadlarga erishishni kafolati. Yoshlarda vatanparvarlik darajasi ko‘rsatkichlarini pedagogik tahlil qilish va baholashda sevimli xalqning shon-sharafi, qadr-qimmatini, madaniyati va an‘analariga ehtiyotkorlik bilan qilingan munosabatda o‘z ifodasini topadi. Vatanparvarlik fuqarolar O‘zbekiston davlati barpo etilayotgan negizdir. Ayni shu narsa jamiyatni qayta o‘zgartirish yo‘lidagi qiyinchiliklarni yengib o‘tishga, hamjihatlik va hamkorlikka erishishga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Islom Karimov. “Temur tuzuklari”ning yangi nashri. T.:
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017-yil 5-iyuldagi “Yoshlarga oid davlat siyosati samaradorligini oshirish va O‘zbekiston yoshlar ittifoqi faoliyatini qo‘llab-quvvatlash to‘g‘risida”gi PF-5106-sonli Farmoni.
3. Amir Temur va uning jahon tarixidagi o‘rni mavzusidagi xalqaro konferentsiya tezislari to‘plamiga yozilgan so‘z boshi. – Toshkent: O‘zbekiston.
4. Manba: Ibn Arabshoh. Amur Temur tarixi.
5. <http://www.temurtuzuklari.uz/oz/clause/1>
6. <https://president.uz/oz/lists/view/5820>

⁴ <http://www.temurtuzuklari.uz/oz/clause/1>